

Afstanden mellem klasseværelset og den pædagogiske forskning er for stor, lyder kritikken fra OECD. Undervisningsminister Bertel Haarder vil imødekomme kritikken med etiske regnskaber, der synliggør, hvordan forskning gør nytte i samfundet. Den pædagogiske forskning skal tættere på folkeskolen, tættere på CVU'erne og tættere på ministeriet, siger Bertel Haarder.

12 Vi visker tavlen ren

★ Med Bertel Geismar Haarder som undervisningsminister er der varslet effektive tider. Siden han i februar 2005 vendte tilbage til Undervisningsministeriet, har Bertel Haarder rusket godt og grundigt op i uddannelsessystemet. Særlig folkeskolen og gymnasiet har mærket, at den erfarne minister er tilbage. Nu retter han blikket mod den pædagogiske forskningsverden, for han vil have den pædagogiske forskning tættere på praksis. Forskningen skal i højere grad vise, hvordan den gør nytte, og det kan ifølge Haarder ske ved at indføre et såkaldt etisk regnskab, som redegør for, hvordan samfundet bruger den pædagogiske forskning.

Det kunne være interessant at gøre hele folkeskolen til en forsøgsmark for forskerne.

Mere om regnskabet senere. Først skal vi en tur til Frederiksholms Kanal i Indre København, hvor Bertel Haarder har sin daglige gang. Her er der ikke et sekund at spille. I Undervisningsministeriet skal der arbejdes med mere faglighed i folkeskolen, en stærkere evalueringskultur, den nye gymnasiereform og meget mere. I receptionen tager en travl minister imod: »Vi har kort tid, så interviewet skal være effektivt.« Da jeg skyndsomt gennemgår planen for interviewet, lyder det prompte fra Bertel Haarder: »Så må vi hellere se at komme i gang.«

Effektivitet er et nøgleord for Bertel Haarders person og ledelsesstil. Det gik op for mange, da han første gang bestred posten som undervisningsminister fra 1982 til 1993. Allerede på overdragelsesdagen trådte han ind i ministeriet med en liste af punkter, der skulle sættes i gang. Øverst stod nye læseplaner for dansk og historie, thi han ville gøre op med kravet om samfundsrelevans for disse kulturbærende fag. Fagene havde en egenværdi i sig selv, meddelte han, derfor skulle fagene tilbage. Aldrig før

havde Undervisningsministeriet oplevet, at der skulle arbejdes og sættes i gang under et ministerskifte.

Fri bane for faglighed

Energien er ikke aftaget med årene. Det måtte man konstatere, da Bertel Haarder for et halvt år siden overtog hjørnekontoret ved Frederiksholms Kanal efter Ulla Tørnæs – 12 år ældre og med erfaringer fra blandt andet Integrationsministeriet og Europa-Parlamentet.

Hvordan har det været at komme tilbage til Undervisningsministeriet?

»Jeg har især glædet mig over den meget positive modtagelse, jeg har fået. Man kunne have frygtet et dybfølt 'øv, kommer han nu tilbage'. Jeg er også blevet mødt med meget høje forventninger, og det passer mig fint. Mange føler, at jeg er kommet i rette tid. Mange af de ting, jeg sagde i 1980'erne, men ikke kunne få igennem dengang, kan nu pludselig lade sig gøre.«

Hvad er anderledes?

»Politisk er der to store forskelle: Det ene er, at holdningerne i undervisningssektoren har ændret sig i retning af de holdninger, jeg havde i 1980'erne, men som jeg ikke kunne trænge igennem med dengang. Det andet er, at der også i Folketinget nu er fri bane for ting, som jeg ikke havde en chance for at trænge igennem med i 1980'erne.«

Hvilke holdninger møder nu opbakning?

»Det er for eksempel holdninger til faglighed. Hvor undervisningssektoren i 1980'erne var sænket ned i den holdning, at processen var vigtigere end målet, er det noget andet i dag. Når jeg dengang talte faglighed, talte jeg ofte for døve øren. Nu er det jo en helt anden melodi. Nu er der ingen diskussioner om, at vi skal styrke fagligheden. Diskussionen går nu på, *hvordan* vi skal gøre det.«

Hvordan skal eleverne introduceres til mere faglighed?

»Jeg vil ikke blande mig i, hvordan man når frem til indsigt og færdigheder, men jeg vil blande mig i, om man når frem til det. Jeg har indført et ord, der hedder slutfaglighed. Jeg har ikke noget imod, at man er tværfaglig eller flerfaglig, men jeg vil tillade mig at stå ved udgangen og måle slutfagligheden. Nu skal det være slut med, at man kan hævde, at de vigtigste ting slet ikke kan måles. Selvfølgelig kan de det.«

Forskere skylder samfundet

Obligatoriske prøver er en af ministerens mærkesager. En anden er, at folkeskolen skal blive bedre til at lære eleverne at læse. I dag forlader hver sjette elev folkeskolen uden brugbare læsefærdigheder. Det dur ikke, så den 1. august i år nedsatte Bertel Haarder et udvalg af eksperter, der skal være med til at forberede en national handlingsplan for læsning. Ved samme lejlighed vendte han et kritisk blik mod Danmarks Pædagogiske Universitet: Selv om udvalget har en repræsentant fra DPU, lektor Elisabeth Arnbak, så interesserer DPU's forskere sig ikke nok for problemerne i klasseværelset, mener ministeren.

»Når børnene læser dårligt, så må man prøve noget nyt og sørge for at få evalueret de nye metoder. Det synes jeg, er en kerneopgave for DPU, der er vores fornemste pædagogiske forskningsinstitution. Læsning er jo alle fags moder. Man er nødt til at kunne læse for overhovedet at kunne lære fag.«

En måde at komme problemet til livs på er at få den pædagogiske forskning tættere på klasseværelset, hvor forskerne skal afprøve nye metoder, fortæller han.

»Det kunne være interessant at gøre hele folkeskolen til en forsøgsmark for forskerne. Men det kræver jo en kontakt. Hvad der især har bedrøvet mig, er OECD-rapporten, som siger, at der ikke er nogen forbindelse fra den pædagogiske forskning ud til

klasseværelset. Det skal vi gøre noget ved. Det kan ikke køre uændret videre. Skeen må over i den anden hånd, og det har jeg også nogle ideer til.»

En af de ting, Bertel Haarder vil gøre noget ved, er ubalancen på diplomuddannelserne – lærernes efteruddannelse:

»Der er 2000, der går til psykologi, 3000 der går til pædagogik, 14 der går til naturfag, og 17 der går til fysik. Det er rystende og fuldstændig uacceptabelt,« siger Bertel Haarder og uddyber, hvad han mener med, at skeen skal over i den anden hånd:

»Der er for dårlig forbindelse fra DPU til klasselokalet. Derfor bør hver eneste ansatte forsker hvert år aflægge et etisk regnskab for, hvordan vedkommendes forskning kan komme folkeskolen til gode. Tilsva-

rende bør modtagerne af forskningen – især på seminarierne og CVU'erne – hvert år holde et etisk regnskab for, hvordan de har nyttiggjort pædagogisk forskning.«

Er det ikke snarere et nytte-regnskab end et etisk regnskab?

»Jeg kalder det etisk regnskab, for det er noget, man skylder samfundet. Man får en løn af det offentlige for at arbejde for, at skolen og uddannelserne kan blive bedre. Så har man også en etisk forpligtelse til at sørge for, at det, man laver, bliver nyttiggjort i skolen. Mit bud er således, at alle forskere fra nu af hvert år redegør for, hvordan deres forskning er blevet nyttiggjort, og hvad man har af planer for det kommende år, samt at de, der skal omsætte forsk-

ning til bedre praksis, tilsvarende redegør for, hvordan de har brugt forskning.«

Fædrelandet kalder

Baggrunden for Bertel Haarders etiske regnskab er OECD's rapport om grundskolen i Danmark, som i 2004 landede ud efter elevernes faglige udbytte.

»OECD's kritik skal vi tage dybt alvorligt og hilse velkommen. Der er jo intet nyt i den kritik, for sådan har det jo hele tiden været. Nu har vi bare fået internationale eksperter's ord for det. Det skal vi være glade for. Nu visker vi tavlen ren og starter på en frisk. Det er både et spørgsmål om at blive mere faglig i forskningen og interessere sig for undervisningspraksis.«

- »Jeg kan ikke være undervisningsminister, hvis tingene skal køre videre på den måde, de gør i dag. Det er mig, der er brugeren. Jeg er en chefbruger, der siger, at nu vil jeg hjælpes. Nu må nogle af de forskere, der sidder med pincetterne, smide dem og hjælpe med en skovl, hvis det er dét, der er brug for.«

Bertel Haarder vil ikke blot have DPU tættere på klasseværelsets virkelige liv, men også tættere på ministeriet. Som han siger: »Jeg vil være en kritisk storforbruger af DPU«:

Nu må nogle af de forskere, der sidder med pincetterne, smide dem og hjælpe med en skovl, hvis det er det, der er brug for

»I 1980'erne var jeg kritisk over for Lærerhøjskolen, men brugte den også. Jeg vil fortsat gerne være kritisk over for DPU og samtidig være storforbruger. Jeg vil gerne spænde DPU for vognen og bruge de ressourcer, der er på DPU.«

Med tanke for folkeskolens problem med elevers læsefærdigheder kommer Bertel Haarder med en direkte opfordring:

»Jeg beder om, at alle kræfter sættes ind på en konkret opgave, nemlig at omsætte den forskning, vi har, til bedre praksis i folkeskolen. Det betyder måske, at visse langsigtede projekter må vente lidt, for fædrelandet kalder. Der er en konkret opgave, der presser sig på.«

Korte afstande

I medierne fremstilles folkeskolen ofte som et sandt rædselskabinet. Den danske folkeskole er dog langt bedre end sit rygte. Måske kan man endda tale om en dansk model med særlige danske styrker, understreger Bertel Haarder.

»En af styrkerne er, at eleverne er glade for at gå i skole, de holder af deres lærere i almindelighed, og de tør sige noget til dem. Og der er kort afstand mellem lærer og elev – ganske som der er kort afstand mellem leder og ansatte, kort afstand mellem politiker og vælgere; ministre og borgere. Overalt har vi korte afstande. Landets kompaktthed symboliserer

næsten de korte afstande. Det er også den grundtvigske tradition. Det er en fantastisk styrke i informationssamfundet. Det er derfor, vi nu er gået til det, der med et fint ord hedder brugerreven innovation. For i Danmark er der ikke langt fra tanke til handling, og vi er gode til at samarbejde.«

I en globaliseret verden, hvor teams og innovation netop er det, vi higer og søger efter, kan skolens styrkesider vise sig at blive morgendagens guldgrube.

»Hvis vi bevarer de styrkesider og får lært børnene at læse noget før og noget bedre og samtidig giver dem bund i deres naturvidenskabelige opfattelse og lærer dem at lege og udforske – så kan vi få en helt vidunderlig folkeskole. I øvrigt passer styrkesiderne godt til ambitionen om at styrke kombinationen af leg og læring i naturvidenskab og ved hjælp af bedre læsning åbne vejen til en større verden. Jo bedre man læser, jo mere kommer døren på vid gab over for den verden, man ikke kender i forvejen. Og det er jo folkeskolens opgave: at åbne døren til det, man ikke kender i forvejen. Vi skal væk fra det navlebeskuende. Der er for meget med, at man ser ind i sig selv, og 'hvad føler jeg'. Børnene skal i fællesskab se ud fra sig selv.«

I tråd med Globaliseringsrådet, som for nylig diskuterede regeringens debatoplæg *Verdens bedste folkeskole – vision og strategi*, mener Globaliseringsrådsmedlemmet Haarder, at der er masser af god forskning i Danmark, men at den i ringe grad bliver anvendt til innovation og til bedre praksis. Bertel Haarders metode til at forbedre problemerne med faglighed er dels bedre anvendelse af forskning, dels udbredelse af god praksis.

»Vi skal rose det gode i stedet for at kritisere det dårlige. Når vi kritiserer det dårlige, skaber vi mismod, gode lærere føler, at ligegyldigt hvad de gør, så skældes de ud, hvorimod når vi roser de gode, kan alle blive stolte. Skolens anelse stiger, flere har lyst til at arbejde i skolen, forældrenes respekt for læreren øges, og læreren får mere autoritet og mere opbakning fra forældrene. Så får vi en ond cirkel afløst af en god cirkel. Jeg vil meget gerne have, at vi over en bred bank sætter alle kræfter ind på at finde frem til den gode praksis i Danmark. Det er derfor, jeg er en brændende tilhænger af de nationale prøver. De kan hjælpe os med at finde frem til den gode praksis.«

Obligatoriske prøver i folkeskolen. Styrket ledelse

Bertel Haarder

Kirke- og undervisningsminister (V). Ingen anden har været minister i så mange år under borgerlige regeringer. Ud over sin nuværende titel har Bertel Haarder følgende ministerposter på CV'et: integrationsminister (2001-2005), minister for udviklingsbistand (2004-2005), Europa-minister (2001-2002), undervisningsminister (1982-1993) og forskningsminister (1987-1993). Seminarieadjunkt ved Aalborg Seminarium (1973-75). Kandidat i statskundskab med afhandling om Grundtvigs frihedssyn (1970). Lærer ved Askov Højskole (1968-1973).

Forfatter og medforfatter til en række samfundskritiske bøger, bl.a.:

- Den bløde kynisme, 1997
- Lille land, hvad nu?, 1994
- Kampen om gymnasiet, 1982
- Midt i en klynketid, 1980
- Institutionernes tyranni, 1974

i skolerne. Ethiske regnskaber på universiteter, seminarier og CVU'er. Egentlig hænger det hele sammen for Bertel Haarder, for det handler i bund og grund om at viske tavlen ren og åbne for nye samspil mellem den pædagogiske forskning, folkeskolen, seminarier, CVU'er og ministerium. Derfor må der sættes ind flere steder – samtidig.

»Jeg vil have en stærkere evalueringskultur, som støtter sig til en stærkere ledelseskultur og stærkere videnskultur. Det er min strategi. Med videnskultur mener jeg, at vi bygger på noget, vi ved, og ikke bare på noget, vi synes, eller noget, vi plejer at gøre. Hvad virker? Hvad kan vi påvise er god praksis? Forskning er vores antenne ud til den viden, der findes i verden.«▲

Camilla Mehlsen
cme@dpu.dk